

národní
úložiště
šedé
literatury

160 let od narození Jana Evangelisty Chadta (Ševětínského) – významného lesníka a zakladatele mapování památných stromů

Taussiková, Jitka
2020

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-538147>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 27.07.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Tisková zpráva

20. února 2020

160 let od narození Jana Evangelisty Chadta (Ševětínského) – významného lesníka a zakladatele mapování památných stromů

Ve středu 26. února uplyne 160 let od narození významné osobnosti českého lesnictví, zakladatele tradice památných stromů, pedagoga a spisovatele Jana Evangelisty Chadta (Ševětínského). Za svého života vydal více jak 40 svazků odborné lesnické literatury, vděčíme mu za zachování odborného názvosloví i založení tradice mapování památných stromů.

Klasik české lesnické a myslivecké literatury, z jehož díla čerpají další generace, sepsal zásadní práce o historii těchto oborů. Kromě vlastní lesnické činnosti v krajině je autorem mimořádného počtu odborných publikací (více než 40), doložených historickými prameny a zdroji. Zachránil tak pro dnešní dobu mimo jiné mnoho českých odborných výrazů lesnického a mysliveckého názvosloví. Věnoval se také mapování památných stromů na našem území. Svůj profesní život završil pedagogickou prací, stal se přednášejícím docentem lesnického inženýrství Českého vysokého učení technického v Praze. *„Chadtova literární práce je pro nás lesníky inspirativní stále. Pominu-li významný přínos pro zachování historických výrazů v lesnictví a myslivosti, pak mne nepřestává fascinovat množství sepsaných památných stromů, které i když již nerostou, jsou takto navždy encyklopedicky zaznamenány. Při tvorbě naší poslední výstavy na zámku Ohrada nazvané Lýkožrout smrkový – pohroma lesa, jsme citovali z jeho spisu Pohromy živelní z roku 1913, který obsahuje odborný popis historických lesních kalamit a jejich zpracování,“* říká Václav Kinský, kurátor podsbírky Lesnictví Národního zemědělského muzea.

Jan Evangelista Chadt se narodil 26. února 1860 na Kubově Huti pod Boubínem v lesnické rodině schwarzenberského revírníka. Školní docházku do obecné školy zahájil v Ševětíně u Hluboké nad Vltavou a dokončil v Albrechticích nad Vltavou, kde jeho otec působil na polesí Údraž. V roce 1872 zahájil studium vyšší reálky v Písku, kterou úspěšně absolvoval v roce 1879. Během studia projevoval zájem o přírodní vědy a po absolvování reálky se sám dále soukromě vzdělával, lesnickou a mysliveckou praxi vykonával u svého otce.

V roce 1881 úspěšně složil nižší státní lesnickou zkoušku, a mohl tak být přijat do služeb schwarzenberského vimperského panství jako adjunkt na polesí Zátoň (Zátuňka – Schatava). Záhy byl přeložen do Kamýku na lovosickém panství, kde působil jako příručí lesního úřadu sedm let. Na vlastní žádost přešel 1. února 1889 na hájenku Březník (Pürstling) na panství Dlouhá Ves, odkud je po opravdu krátkém působení povolán do ústřední schwarzenberské úctárny v Třeboni. V roce 1892 byl opět přeložen k vimperskému lesnímu úřadu a po pěti

letech je od 1. října 1897 jmenován správcem polesí Rokytky (Weitfäller). V roce 1898 složil vyšší státní zkoušku pro samostatné hospodáře lesní a téhož roku se oženil s Viktorií Schützovou (Šicovou) z vimperské německé rodiny, která se stala jeho oporou v profesním i osobním životě.

Během svého působení na správě šumavského polesí se setkává se zbytky velké kalamity z října 1860 a také zanedbanými lesními kulturami. Pouští se tedy do důležitých probírek, zalesňuje rozsáhlé holiny, vylepšuje staré výsadby a zajišťuje novou sadbu ve školkách. Příkladně vykonává svou lesnickou práci.

Svůj autorský debut si již jako osmnáctiletý odbývá v časopise Vesmír v roce 1875. Od té doby přispěl do různých tiskovin zhruba pěti sty odbornými statěmi a články. Těžiště jeho spisovatelské práce však spočívá ve vydávání knižních titulů – odborných encyklopedií a publikací, které v té době většinou nenachází svého nakladatele. Musel je tedy vydávat vlastním nákladem a vlastními silami také šířit a prodávat. Kromě monumentálních děl Dějiny lesů v Čechách (1895), Dějiny lovu a lovectví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (1909) a Staré památné stromy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (1914) je dnes velmi ceněn jeho raný spis Průvodce do pralesa a na Boubín z roku 1883.

Byl aktivním členem Sokola, Ústřední Jednoty československého lesnictva a Československé akademie zemědělské. Jako vážený člen Matice lesnické přispíval často do časopisů Lesnická práce a Československý háj. Po své smrti odkázal do archivu Matice lesnické více než 300 odborných publikací a tisků ze své vyhlášené odborné bibliotéky.

V roce 1902 se s rodinou přesouvá z rodné Šumavy na polesí Obora u Vinařic (lesnický okres Domoušice) na Lounsku, kde působí již jako vrchní správce. Zde zakládá nové školky, lesní vývozní cesty a pracuje na zmlazovacích sečích lesních porostů. Způsob i výsledky zmlazování (od severu k jihu) listnatých porostů uveřejňuje ve svém spise Dějiny lesů a lesnictví včetně fotografické dokumentace (1913).

Jako jeden z mála upozorňuje v dobovém odborném tisku a také knižně (Dějiny lesů, 1895) na pěstování původních (autochtonních) dřevin v našich lesích a věnuje se také pěstování smrku: „*Smrk jest stromem poloh vyšších (hor) a byl ze svého původního přirozeného stanoviště uměle rozšířen do poloh nižších, následek toho, že tento kulturní smrk zde pro vyšší stupeň tepla a vzduchového sucha s malou výminkou má příznivý zdar, jest krátkokmenný, trpí hnilobou atd.*“

Chadt Ševětínský byl spolupracovníkem redakce Ottova slovníku naučného, Hospodářského slovníku naučného a Německo-českého slovníku. Zájem vzbuzuje i jeho bohatá korespondence, která je uložena v archivu Národního zemědělského muzea, s předními odborníky své doby, se kterými konzultuje své odborné práce.

V roce 1920 dostává Chadt nabídku na místo honorovaného docenta dějin lesnictví a myslivosti a přednáší studentům tehdejšího lesnickém oboru Českého vysokého učení technického v Praze. V roce 1923 odchází do výslužby a stěhuje se do Krče u Prahy. Až do své smrti dne 15. března 1925 aktivně přednášel a publikoval.

Jeho práce literární a publikační je v mnohém pro následující generace významná a inspirativní. Jan Evangelista Chadt (Ševětínský) se stal bezesporu zakladatelem moderní odborné lesnické literatury. Lze jen souhlasit s výňatkem z proslovu Ing. Bedřicha Fürsta při slavnosti odhalení pamětní desky na myslivně v Oboře u Vinařic 14. června 1931: „Pod jeho prostým límcem zeleným se skrývala odjakživa duše neobyčejné skromnosti, jež hořela láskou k našim lesům, k myslivosti a k jejich zajímavým dějinám, duše to nezištného nadšence, jehož heslem života bylo pracovati. Obětavá jeho činnost vyrůstala z vrozené lásky k lesu, zděděné po otci a plody této jeho práce zůstanou našemu lesnictví i myslivosti odkazem, hodným podivu, úcty a díků.“

Národní zemědělské muzeum je státní příspěvková organizace zřízená Ministerstvem zemědělství. Zabývá se zejména tematikou zemědělství, lesnictví, myslivosti, rybářství, zahradnictví, potravinářství, zpracování zemědělských produktů, vývoje venkova a kulturní krajiny. Národní zemědělské muzeum má kromě hlavní výstavní budovy v Praze také další čtyři pobočky – Čáslav, zámek Kačina, zámek Ohrada, Valtice. Jednotlivé pobočky jsou zaměřeny tak, aby svou vědecko-výzkumnou, akviziční a prezentační činností komplexně pokrývaly zemědělství a jeho příslušné obory v celé šíři. Muzeum nabízí řadu lektorských programů a každoročně pořádá několik desítek tematických akcí pro veřejnost.

Více na www.nzm.cz.

Jitka Taussiková
tisková mluvčí
Národní zemědělské muzeum
Tel.: 604 867 970
tiskove@nzm.cz